

МАЙНОВІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ОПВ, СТВОРЕНІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ДОГОВОРОМ НА ВИКОНАННЯ НДДКТР

Юлія Осипова,
*науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності
НАПрН України
ORCID ID: 0000-0003-3413-1263*

Стаття присвячена особливостям розподілу майнової частини права інтелектуальної власності на ОПВ, створені у ЗВО за договорами на виконання НДДКТР, між замовником і ЗВО-виконавцем вказаних робіт. Визначено, що розподіл майнової частини права інтелектуальної власності на категорію ОПВ, яка розглядається, залежить від виду останніх, які є результатом проведених НДДКТР, та джерела фінансування таких робіт. Виписано можливі варіанти розподілу майнової частини права інтелектуальної власності між замовником і ЗВО-виконавцем НДДКТР. Запропоновано зміни до законодавства України.

Ключові слова: майнові права інтелектуальної власності; розподіл майнових прав інтелектуальної власності; об'єкти, створені у закладах вищої освіти України за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських і технологічних робіт; заклад вищої освіти; договір на виконання НДДКТР; об'єкти права інтелектуальної власності

Заклади вищої освіти (далі — ЗВО) традиційно відіграють важливу роль у ланцюжку «наука — техніка — виробництво», тому належне правове регулювання відносин інтелектуальної власності у них має неабияке значення. Складно уявити ефективне виведення наукомісткої продукції на ринок за відсутності належного закріплення майнової частини права інтелектуальної власності на об'єкти, створені у ЗВО України за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських і технологічних робіт

(далі — НДДКТР). На жаль, чинне законодавство України у зазначеній сфері є доволі суперечливим і складним для правозастосування. Недостатнім є також висвітлення вказаних питань у науковій літературі, особливо в частині, що стосується об'єктів права інтелектуальної власності (далі — ОПВ), створених у ЗВО під час проведення наукових і науково-технічних (прикладних) досліджень. З огляду на зазначене, цікавим з теоретичної та практичної точок зору є дослідження питання розподілу майнової частини

права інтелектуальної власності на ОПІВ, створені у ЗВО за договорами на виконання НДДКТР, на рівні «замовник НДДКТР — ЗВО-виконавець НДДКТР». Зазначене і є метою цього дослідження.

Аналіз чинного законодавства України дає змогу говорити про те, що вирішенню долі належності права інтелектуальної власності на ОПІВ, що є результатом наукової та науково-технічної діяльності, у тому числі проведеної у рамках ЗВО, присвячено, зокрема, ч. 1 ст. 69 Закону України «Про вищу освіту» [1] і ст.ст. 30 та 64 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» [2]. Вказані норми мають відсильний характер і говорять про те, що набуття, охорона та захист права інтелектуальної власності на ОПІВ, що являють собою науковий і науково-технічний (прикладний) результат, у тому числі отриманий у рамках відповідної діяльності у ЗВО, за загальним правилом здійснюється відповідно до норм чинного законодавства України. На перший погляд зазначене відсилає нас до положень ст. 896 Цивільного кодексу України (далі — ЦК України) [3] щодо прав сторін на результати НДДКТР. Однак, детальний аналіз змісту вказаної норми дає змогу говорити про те, що ця норма стосується, по-перше, взагалі результатів НДДКТР, про що слушно зауважують науковці [4, 79–81]. Тобто, говорячи про «результати», законодавець не розділяє ті з них, що можуть бути ОПІВ чи потенційними ОПІВ¹, та ті, що не є такими. По-друге, ст. 896 ЦК України, говорячи про результати робіт, що розглядаються, оперує поняттям «переданий результат». Однак, як слушно зауважують науковці [5, 147], *передати як такий* можна лише матеріальний носій, у якому втілено ідеальний за своєю природою результат НДДКТР. Отож, можна дійти висновку, що згадуваній нормі законодавець намагається

вирішити юридичну долю, перш за все, матеріальних носіїв, у яких втілено результати НДДКТР (тобто, наукових звітів, конструкторської документації, натурних зразків нових виробів тощо), а не ідеальних за своєю природою результатів НДДКТР. По-третє, якщо розглядати вказану норму в контексті книги 4 ЦК України [3], не зрозумілим є, що саме має на увазі законодавець, коли говорить про *право* замовника *використовувати* передані йому результати, зокрема, чи має останній право надавати дозвіл щодо використання результатів НДДКТР іншим особам, перешкоджати такому використанню, чи може передавати (відчужувати) права на результати НДДКТР третім особам. Схожі питання виникають і щодо обсягу прав виконавця, зокрема, стосовно *права* останнього *використовувати* результати НДДКТР *для себе, передавати* вказані *результати іншим особам*. Отож, нині діюча редакція ст. 896 ЦК України [3] містить більше питань, ніж дає відповідей.

У світлі сказаного, можна погодитися з думкою про те, що для вирішення юридичної долі права інтелектуальної власності (зокрема, і його майнової частини) на ОПІВ/потенційні ОПІВ, що є результатами НДДКТР, слід звертатися не до положень ст. 896 ЦК України, а до відповідних норм законодавства України у сфері інтелектуальної власності [4, 80]. При цьому, варто зауважити, що ЦК України та спеціальні закони стосовно окремих ОПІВ не містять прямої норми, яка регулювала б відносини інтелектуальної власності щодо результатів НДДКТР. Отож, користуючись правилами аналогії закону, передбаченої ст. 8 ЦК України [3], до вказаних правовідносин інтелектуальної власності слід застосовувати положення ст. 430 зазначеного кодексу [3], про що наголошується в літературі [4, 80]. Вказана норма веде мову про ОПІВ, створені за замовленням, і передбачає

¹ Маються на увазі ті ОПІВ, що потребують державної реєстрації.

спільну приналежність майнових прав інтелектуальної власності замовнику і творцю зазначеного ОПІВ, якщо інше не встановлено в договорі [3].

Однак, цю відповідь також не можна вважати повною, оскільки системний аналіз ч. 2 ст. 64 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» [2], ст. 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [6], абз.1) ч. 3 ст. 70 Закону України «Про вищу освіту» [1], ч. 4 ст. 7, ч. 1 ст. 9 Закону України «Про державне оборонне замовлення» [7], підпункту 11) п. 29, п. 32 постанови Кабінету Міністрів України «Питання державного оборонного замовлення» [8] дає змогу говорити про те, що для деяких наукових і науково-технічних (прикладних) результатів, які є ОПІВ, законодавець встановив спеціальний порядок розподілу майнової частини права інтелектуальної власності. Так, у разі створення ОПІВ, що є результатом НДДКТР, за бюджетні кошти², майнові права інтелектуальної власності на такі об'єкти будуть належати виконавцю зазначених робіт. При цьому, за замовником в обов'язковому порядку має бути закріплено право на безоплатне використання таких ОПІВ з метою виконання робіт або постачання для державних потреб продукції, необхідної для виконання державних функцій. Водночас, якщо розглядувані ОПІВ будуть становити державну таємницю, а також у інших, передбачених законом випадках, виконавець зобов'язаний передати майнові права інтелектуальної власності на них замовнику НДДКТР. До «інших, передбачених законом випадків», можна віднести, зокрема, випадок створення ОПІВ під час виконання НДДКТР за державним оборонним замовленням. Так, згідно з

ч. 1 ст. 9 та ч. 4 ст. 7 Закону України «Про державне оборонне замовлення» виконання оборонного замовлення здійснюється відповідно до державного контракту, який укладається сторонами на основі Типового державного контракту, затвердженого Кабінетом Міністрів України [7]. Умови Типового державного контракту передбачають обов'язок виконавця у разі створення ОПІВ укласти із замовником договір про передачу останньому майнових прав інтелектуальної власності на такий об'єкт [8, підпункт 11) п. 29, п. 32]. Варто зауважити, що на сьогодні до другого читання готується проект Закону України «Про оборонні закупівлі» і ч. 4 ст. 39 вказаного законопроекту передбачає, що власником виробничих потужностей, а також ОПІВ, створених за державні кошти в результаті виконання оборонних закупівель, є не просто замовник відповідних НДДКТР, а саме держава в особі таких замовників [10].

Окрім того, згідно з ч. 7 ст. 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [6] у випадку змішаного фінансування НДДКТР (частково власні кошти виконавця, частково бюджетні кошти) майнові права інтелектуальної власності на ОПІВ, що будуть створені в результаті виконання таких робіт, мають бути розподілені між сторонами на підставі договору про їх створення та використовуватися за умовами договору про їх трансфер. Отже, питання приналежності майнової частини права інтелектуальної власності на категорію ОПІВ, що розглядається, законодавець, фактично, віддав на розсуд сторін.

Однак, виходячи з того, які саме ОПІВ можуть бути створені (виникнути до життя) в результаті виконання НДДКТР (а це не лише об'єкти авто-

² Відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України [9] бюджетними коштами (коштами бюджету) є належні відповідно до законодавства надходження бюджету та його витрати. При цьому, витратами бюджету є видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів [9, п. 14 ч. 1 ст. 2]. Своєю чергою видатками бюджету є кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом [9, п. 13 ч. 1 ст. 2].

рського права, наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування напівпровідникових виробів, сорти рослин, породи тварин, а й виконання творів, фонограми, відеограми та комерційна таємниця), можна зробити висновок про те, що описані вище варіанти розподілу майнової частини права інтелектуальної власності можуть бути застосовані не до всіх із зазначених ОПІВ.

По-перше, що стосується наукового відкриття, як результату НДДКТР, то у будь-якому випадку, зміст права інтелектуальної власності на нього складається лише з права авторства, отже, вказаний об'єкт взагалі перебуває поза дією норм щодо розподілу майнових прав інтелектуальної власності.

По-друге, режим ст. 430 ЦК України доцільно застосовувати лише до тих ОПІВ, що по своїй суті можуть бути «створеними», тобто серед суб'єктів права інтелектуальної власності на які є особа творця. Отож, цією нормою можна користуватися лише в тому разі, коли йдеться про такі ОПІВ як об'єкти авторського права, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування напівпровідникових виробів, сорти рослин, породи тварин, а також виконання творів. Цих же об'єктів стосуватимуться й положення про особливості розподілу майнової частини права інтелектуальної власності на ОПІВ, які є результатами НДДКТР, що проведено за бюджетні кошти чи за умов змішаного фінансування. Про це свідчить, зокрема, те, що, говорячи про вказану категорію ОПІВ, законодавець веде мову саме *про створені ОПІВ, про виплату винагороди творцям вказаних ОПІВ, про особисті майнові права інтелектуальної власності* [6, ст. 11; 8, підпункт 5) п. 29, п. 31, 36]. Отож, такі ОПІВ як фонограма, відеограма та комерційна таємниця, що також можуть входити до складу результатів НДДКТР, ураховуючи особливості їх природи (суті), не будуть підпадати під дію вказаних норм.

З огляду на зазначене, логічним буде припустити, що, вирішуючи юридичну долю майнової частини права інтелектуальної власності на ці ОПІВ, слід керуватися положеннями норм книги 4 ЦК України [3] щодо відповідних ОПІВ і Закону України «Про авторське право та суміжні права» [11]. Так, відповідно до абзаців 10, 11 ст. 1, ст. 40 Закону України «Про авторське право та суміжні права» [11] за загальним правилом майнові права інтелектуальної власності на фонограму чи відеограму будуть належати тій особі, яка візьме на себе ініціативу та буде нести відповідальність за їх створення, тобто їх виробникові, яким може бути як замовник НДДКТР, та і їх виконавець.

Що стосується комерційної таємниці, то відповідно до положень Глави 46 ЦК України [3], якщо сторони не визначать інакше у договорі, з огляду на те, що результати НДДКТР будуть відомими обом сторонам і обидві з них зобов'язані забезпечити їх конфіденційність [3, ст. 895, п.п. 3), 4) ч. 1 ст. 896] і скоріше всього як у виконавця, так і у замовника буде наявним перелік відомостей, що становлять комерційну таємницю, у якому будуть зазначені також результати проведених НДДКТР, можна говорити про те, що і замовник, і виконавець НДДКТР будуть первинними суб'єктами майнових прав на таку комерційну таємницю. До того ж, керуючись положеннями ст. 428 ЦК України [3], будуть здійснювати вказані права спільно, знову-таки, якщо про інше не домовляться у договорі.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки стосовно мети цього дослідження. Розподіл майнової частини права інтелектуальної власності на ОПІВ, які є результатами НДДКТР, на рівні «замовник НДДКТР та ЗВО-виконавець НДДКТР» буде залежати від виду створених ОПІВ та джерела фінансування робіт, що розглядаються.

При цьому, стосовно таких ОПІВ як винаходи, корисні моделі, промислові

ПРАВО ТА ІННОВАЦІЇ

зразки, об'єкти авторського права, компонування напівпровідникових виробів, сорти рослин, породи тварин і виконання творів можливі такі варіанти розподілу майнових прав інтелектуальної власності:

- 1) у разі *небюджетного фінансування НДДКТР* — спільно замовнику таких робіт та ЗВО-виконавцю. Зазначене може бути змінено сторонами у договорі;
- 2) у разі *проведення робіт за бюджетні кошти* — виконавцю робіт. Своєю чергою, за замовником в обов'язковому порядку має бути закріплено право на безоплатне використання таких ОПІВ. При цьому, законодавцем не передбачено можливість змінити вказані положення в договірному порядку;
- 3) у разі *бюджетного фінансування робіт, але отримані ОПІВ є державною таємницею або отримані за державним оборонним замовленням* — замовнику таких робіт. Зазначене також не можна змінити в договірному порядку. Однак, майнові права інтелектуальної власності можуть бути закріплені за виконавцем у випадку невиконання замовником алгоритму дій, що передбачений ч. 3 ст. 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [6];
- 4) у разі *змішаного фінансування* (власні кошти ЗВО та бюджетні кошти) — тій стороні, яка буде визначена замовником і виконавцем НДДКТР у договорі.

У разі створення наукового відкриття може йтися виключно про особисті немайнові права, а саме — право авторства. Отож, вказаний об'єкт взагалі перебуває поза дією норм щодо розподілу майнових прав інтелектуальної власності. Зауважимо, що майнові права інтелектуальної власності на фонограми та відеограми будуть належати тій стороні договору на виконання НДДКТР, яка фактично їх «створить», і

це може бути як ЗВО-виконавець робіт, так і їх замовник. Щодо комерційної таємниці, то майнові права інтелектуальної власності, за загальним правилом, належатимуть як замовнику НДДКТР, так і ЗВО-виконавцю таких робіт. При цьому, розпорядження вказаними правами буде відбуватися сторонами спільно. Зазначене може бути змінено в договорі.

За підсумками проведеного дослідження можна запропонувати такі зміни до чинного законодавства України.

Перш за все, докорінних змін потребує ст. 896 ЦК України, оскільки у нинішньому вигляді вона не здатна ефективно регулювати питання прав сторін на результати НДДКТР. У контексті розподілу майнової частини права інтелектуальної власності на наукові та науково-технічні (прикладні) результати, що являють собою ОПІВ, можна окреслити такий напрям необхідних змін. Зокрема, вказана норма повинна стосуватися, перш за все, лише тих ОПІВ, що можуть бути «створені», оскільки існування винятків із загальних правил набуття права інтелектуальної власності на ОПІВ, на зразок статей 429 та 430 ЦК України, є доцільним і виправданим лише щодо тих ОПІВ, відносно яких законодавець визнає особу творця і саме останній є первинним суб'єктом права інтелектуальної власності на такі ОПІВ. У тих випадках, коли первинним суб'єктом права інтелектуальної власності на ОПІВ може бути, зокрема, і юридична особа, у таких конструкціях, як правило, немає необхідності. Щодо питання приналежності майнової частини права інтелектуальної власності на ОПІВ, які розглядаються, то найефективнішою моделлю є та, де вони належать одній особі. У такому випадку, вважаємо, що за загальним правилом цією особою має бути замовник НДДКТР. Водночас, у разі створення наукових/науково-технічних (прикладних) результатів, що є ОПІВ/потенційними ОПІВ, за рахунок бюджетних коштів доцільним та ви-

правданим є закріплення вказаних прав за виконавцем НДДКТР. Це зумовлено тим, що на сьогодні держава, територіальна громада, Автономна республіка Крим з огляду на положення ст. 2 та ст. 418 ЦК України не є суб'єктами права інтелектуальної власності. Окрім того, вказані учасники цивільних відносин, як і органи державної влади, в силу свого статусу та цілей, за для яких вони існують, не можуть бути повноцінними суб'єктами прав, що розглядаються. Однак, у певних сферах суспільного життя, задля забезпечення важливих для держави та суспільства інтересів, вказані вище суб'єкти повинні бути наділені можливістю впливати на долю створених за бюджетні кошти ОПВ. Отож, ст. 896 ЦК України повинна містити можливість зміни вказаної приналежності майнових прав інтелектуальної власності у випадках, передбачених іншими законами. До останніх і будуть належати положення на зразок ст. 64 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» [2], ст. 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [6], ст. ч. 1 ст. 9 та ч. 4 ст. 7 Закону України «Про державне оборонне замовлення» [7]. Окрім того, сторони повинні мати можливість змінити вказаний розподіл майнових прав інтелектуальної власності в тому числі й у договірному порядку.

Отже, в частині регулювання майнових прав інтелектуальної власності на результати НДДКТР, що є ОПВ, вказана вище стаття ЦК України повинна містити, наприклад, таке формулювання: *«Майнові права інтелектуальної власності на результати науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт, що є об'єктами права інтелектуальної власності, належать замовнику таких робіт, якщо інше не передбачено законом або договором»*.

Потребують змін і спеціальні закони, що стосуються набуття майнових прав інтелектуальної власності на ре-

зультати НДДКТР, що є ОПВ. Зокрема, у ч. 1 ст. 30 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» [2] необхідно замінити словосполучення «об'єкт інтелектуальної власності» на «об'єкт *права* інтелектуальної власності», оскільки саме такий термін фігурує у книзі 4 ЦК України [3]. Окрім того, у назві та тексті абз. 1 ч. 1 ст. 64 цього закону використано термін «права інтелектуальної власності» [2]. Зазначене є некоректним, оскільки книга 4 ЦК України говорить про «право інтелектуальної власності» і лише, говорячи про його складові (майнові та особисті немайнові права інтелектуальної власності), вживається множина [3]. Тому вказана норма також потребує відповідних змін.

Некоректним є і вживання терміну «майнові права» на ОПВ, що спостерігається у ч. ст. 64 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» [2]. Із контексту вказаної норми, а також ст. 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [6], до якої вона відсилає, є зрозумілим, що законодавець має на меті врегулювати саме майнові права інтелектуальної власності на ОПВ, що є результатами наукових/науково-технічних (прикладних) досліджень, а не, наприклад, право власності на матеріальні носії, у яких втілено такі об'єкти. Однак, чомусь користується терміном «майнові права» на ОПВ. Останнє є некоректним, особливо в контексті ст. 419 ЦК України щодо співвідношення права власності та права інтелектуальної власності [3]. Тому ч. 2 ст. 64 цього закону [2] потребує внесення відповідних змін і має «говорити» про передачу саме майнових прав *інтелектуальної власності* на ОПВ, створені за рахунок коштів державного бюджету. Те саме стосується і змісту ст. 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [6]. Схожої помилки законодавець припускається й у підпункті 1) ч. 3 ст. 70 Закону України «Про вищу освіту», говорячи про право

власності ЗВО на ОПІВ [1]. Тому вказаний підпункт слід викласти у такій редакції: «З. Заклад вищої освіти у порядку, визначеному законом, та відповідно до статуту має право: 1) *інтелектуальної власності* на об'єкти права інтелектуальної власності, створені за власні кошти або кошти державного чи місцевих бюджетів (окрім випадків, визначених законом)». Варто зауважити, що незважаючи на позитивне прагнення авторів законопроекту «Про оборонні закупівлі» більш чітко визначитися з питаннями приналежності права інтелектуальної власності на результати НДДКТР, які проведені в рамках оборонного замовлення, ч. 4 ст. 39 вказаного проекту, знову-таки, веде мову про право власності, а не про майнові права інтелектуальної власності, на категорію ОПІВ, що розглядається [10].

Окрім того, варто зауважити, що існування норм, які закріплюють майнові права інтелектуальної власності за державою, територіальними громадами, Ав-

тономною Республікою Крим, зумовлюють потребу вирішення питання реалізації вказаних прав на практиці, оскільки на сьогодні, як зазначалося вище, вказані учасники цивільних відносин взагалі не є суб'єктами права інтелектуальної власності. Що стосується органів державної влади, то останні, хоч і можуть бути суб'єктами прав, що розглядаються, однак, в силу особливостей свого статусу, діють лише в рамках чітко визначеної компетенції, і на сьогодні нормативно-правові акти, що визначають їхні повноваження, не містять норм, які дозволяли б вказаним органам вчиняти дії з набуття і реалізації права інтелектуальної власності. Отож, чинне законодавство України потребує відповідних змін і у цьому напрямі. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення 18.03.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. Дата оновлення 16.07.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
3. Цивільний Кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Дата оновлення 13.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Звіт про науково-дослідну роботу по темі : «Дослідження питань інтелектуальної власності в договорах про науково-технічне співробітництво та договорах на виконання науково-дослідних робіт». Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, 2012. С. 252.
5. Рябова С. Э. Гражданско-правовое регулирование отношений, возникающих при осуществлении научно-исследовательской, конструкторской и технологической деятельности : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Екатеринбург, 2004. 180 с.
6. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 03.03.1999 № 464-XIV. Дата оновлення 03.02.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-14>.
7. Про державне оборонне замовлення : Закон України від 03.03.1999 № 464-XIV. Дата оновлення 03.02.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-14>.
8. Питання державного оборонного замовлення : постанова Кабінету Міністрів України № 464 від 27 квітня 2011 р. Дата оновлення 15.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-2011-n>.

9. Бюджетний Кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Дата оновлення 27.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
  10. Про оборонні закупівлі : проект Закону України від 27.11.2019 № 2398-д. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=2398-%E4&skl=10.
  11. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. Дата оновлення 04.11.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#n355>.
1. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII. Data onovlennia 18.03.2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
  2. Pro naukovu ta naukovo-tekhnichnu diialnist : Zakon Ukrainy vid 26.11.2015 № 848-VIII. Data onovlennia 16.07.2019 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
  3. Tsyvilnyi Kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 435-IV. Data onovlennia 13.02.2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
  4. Zvit pro naukovo-doslidnu robotu po temi : «Doslidzhennia pytan intelektualnoi vlasnosti v dohovorakh pro naukovo-tekhnichne spivrobotnytstvo ta dohovorakh na vykonannia naukovo-doslidnykh robit». Kyiv : Naukovo-doslidnyi instytut intelektualnoi vlasnosti Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy, 2012. S. 252.
  5. Riabova S. Э. Hrazhdansko-pravovoe rehulyrovanye otnoshenyi, voznykaiushchykh pry osushchestvlenyy nauchno-ysledovatel'skoi, konstruktorskoi y tekhnolohycheskoi deiatelnosti : dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03. Ekaterynburh, 2004. 180 s.
  6. Pro derzhavne rehuliuвання diialnosti u sferi transferu tekhnolohii : Zakon Ukrainy vid 03.03.1999 № 464-XIV. Data onovlennia 03.02.2019 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-14>.
  7. Pro derzhavne oboronne zamovlennia : Zakon Ukrainy vid 03.03.1999 № 464-XIV. Data onovlennia 03.02.2019 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-14>.
  8. Pytannia derzhavnogo oboronnoho zamovlennia : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 464 vid 27 kvitnia 2011 r. Data onovlennia 15.02.2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-2011-p>.
  9. Biudzhetni Kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 r. № 2456-VI. Data onovlennia 27.02.2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
  10. Pro oboronni zakupivli : proekt Zakonu Ukrainy vid 27.11.2019 № 2398-d. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=2398-%E4&skl=10.
  11. Pro avtorske pravo ta sumizhni prava : Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 r. № 3792-XII. Data onovlennia 04.11.2018 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#n355>.

Надійшла до редакції 13.05.2020 року

Осипова Ю. Имущественные права интеллектуальной собственности на ОПИС, созданные в высших учебных заведениях по договору на выполнение НИОКР. В статье рассмотрен вопрос распределения имущественных прав интеллектуальной собственности между заказчиком и ВУЗом-исполнителем НИОКР. Установлено, что распределение вышеуказанных прав зависит от вида ОПИС, созданного в ходе НИОКР, и источника финансирования указанных работ. Описаны возможные варианты распределения имущественных прав интеллектуальной собственности между заказчиком и ВУЗом-исполнителем НИОКР. Предложены изменения к законодательству Украины.

Ключевые слова: имущественные права интеллектуальной собственности; распределение права интеллектуальной собственности; объекты, созданные в высших учебных заведениях Украины по договору на выполнение научно-исследова-

тельских или опытно-конструкторских и технологических работ; договор на выполнение научно-исследовательских или опытно-конструкторских и технологических работ; НИОКР; объекты права интеллектуальной собственности

Osyova I. Economic rights to intellectual property rights objects, created on the basis of research agreements in higher educational institutions of Ukraine. The article deals with the features of the distribution of economic rights between customers of basic and applied researches, research and technological development (RTD) and higher educational institutions, as executors of such researches.

During the study the author has analyzed general provisions of the Civil Code of Ukraine regarding the distribution of rights to the results of basic and applied researches, research and technological development (RTD) between the customer and the executor of such researches. In addition, the author has analyzed provisions of special legislation regarding the distribution of economic rights to scientific and scientific-technical (applied) results, which are IPR objects.

Based on this analysis, it has been found that the distribution of economic rights to IPR objects, which are the results of basic and applied researches, research and technological development (RTD), at the level of «customer — executor of such researches» will depend on: 1) the type IPR objects that will be created and 2) the sources of funding of such researches.

In relation to such IPR objects as inventions, utility models, industrial designs, copyright, layout designs (topographies) of integrated circuits, plant varieties, animal breeds and performances the following options for distribution of economic rights are possible:

1) in case of non-budgetary financing of basic and applied researches, research and technological development (RTD) — rights belong jointly to the customer and the higher educational institution-executor of such researches. This may be changed by a contract between the customer and the executor.

2) in case of budgetary financing of researches — rights belong to the higher educational institutions-executor of such researches. In addition, the legislator does not provide for the possibility to change the said provision by contractually. At the same time, the customer of such research should be assigned the right to use IPR objects for free.

3) in the case of budgetary financing of the researches, while the obtained IPR objects are state secrets or objects obtained under a state defence order — rights belong to the customer of such research. This cannot be changed contractually either;

4) in the case of mixed financing (own funds of the higher educational institution and budgetary funds) — rights belong to the party that will be determined contractually by the customer and the executor of the basic and applied researches, research and technological development (RTD).

In the case of a scientific discovery, we can only talk about moral rights, namely — the right of attribution. Thus, the indicated object is outside of the scope of the rules regarding the distribution of economic rights.

As to phonograms and videograms, the economic rights to these objects will belong to that party to research agreements that will actually “create” those objects. This can be either the customer or the executor of such researches.

As to trade secrets, the economic rights will, as a general rule, belong to both the customer and higher educational institution — the executor of basic and applied researches, research and technological development (RTD). In this case, disposing of these rights will be carried out jointly. This can be changed contractually.

Also, suggestions to improve the legislation of Ukraine have been made.

Keywords: economic rights; intellectual property rights; distribution of economic rights; intellectual property rights objects, created on the basis of research agreements in higher educational institutions of Ukraine; basic (pure research / fundamental) research; research and development (R&D, R+D, or R'n'D); research and technological development (RTD); intellectual property rights of higher educational institutions